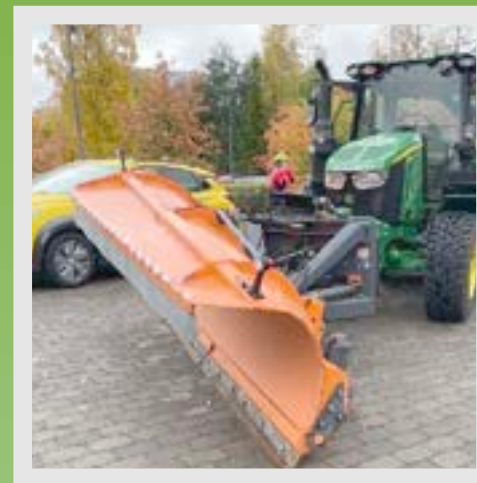

Med mina cykelögon

VELOFINLAND + ULEÅBORG

September 2022 - Rune Karlberg

Inledning

Innehåll

VELOFINLAND	3
Cykelstaden Uleåborg.....	5
Cykelnätets utformning	6
Kunskap om var det cyklas.....	12
Vinterunderhåll.....	14
”Fri stil”	16
Vad kan vi lära oss från Uleåborg.....	18
Success stories	22

Dokumentet är indelat i tre delar. Först kommer programmet med länkar till presentationer: Nästa avsnitt är fakta kring Uleåborg som cykelstad. Den innehåller också mina reflektioner efter att ha cyklat runt i Uleåborg. Sist har jag sammanställt det jag tycker att vi borde ta över till Sverige.

Efter att cyklat i Groningen, Köpenhamn och Trondheim tycker jag att vi har mer lära från Uleåborg bl.a. då de ligger i världsklass när det gäller cykling på vintern som har en stor potential hos oss.

Cykelhälsningar

Rune Karlberg

rune.karlberg@cykelframjandet.se

+46 70 602 33 35

VELOFINLAND 2022

Programmet lockade ca 185 deltagare från flera länder där merparten kom från Finland. Från Sverige var det bara jag, Henk Swarttouw och Emil Rensvala som var föreläsare samt Samuel Williams och Hampus Ekblad som föreläste på distans.

Programpunkter

- Low carbon travel & transportation
- Bike Like a Finn
- Business, City & Cycling
- Oulu, Oulu
- Figuring out cycling tourism – Your plan for the ever changing market
- Cycling for All
- Decision making
- Bicycle parking keeps the inner city accessible
- Oulu Baana & tech tour som var en rundtur med cykel i Uleåborg

På nästa sida finns programpunkter där röda texter har en länk till presentationen.

Mina favoriter var

- **Henk Swarttouw** berättade om cyklandet i Europa.
- **Roland Kager** från Nederländerna som pratade om mobilitet med tåg och cykel. Avståndet med cykel till en tågstation har en stor påverkan på resandet.
- **Stella Aaltonen** berättade om hur de marknadsför cykel i Åbo.
- **Laurent Guennoc** visade intressant statistik om cyklandet på de olika EuroVelo-lederna.
- **Pekka Tahkola & Timo Perälä** hade en kul föreläsning kring myter om cykel.
- **Hampus Ekblad** gick igenom den handbok som är framtagen för cykel och vägarbeten.
- **Emil Rensvala** berättade om hur cyklingen ser ut i Norge.
- **Herbert Tiemens**, berättade om hur Utrecht och att de har krav på att cyklar parkeras inomhus som för bilar.

Program och presentationer från VeloFinland 30/9-1/10 2022

Röd text har länkar till presentationerna

Low carbon travel & transportation

- Reetta Keisanen, Finnish Cyclists' Federation: [Opening of VeloFinland 2022](#)
- Saija Hyvönen, Vice President of the City Council of Oulu: Welcome to Oulu
- Henk Swarttouw, European Cyclists' Federation: [More and better cycling for all](#)
- Roland Kager, Studio Bereikbaar: [Synergy of cycling and public transport. How bike-train shapes mobility transition in the Netherlands](#)

Bike Like a Finn

- Heli Laukkanen, Henna Palosaari, Bikeland.fi: [Bike like a Finn](#)
- Joonas Roivainen, VR Group ([presentation](#)), Tuomo Kinnunen, Matkahuolto: [Sustainable Travel Chain in Finland](#)

Business, City & Cycling

- Amalie Gottschalk, Donkey Republic, Aleksanteri Repo, KaaKau: [How to optimize the city life with bikes and modern technology](#)
- Stella Aaltonen, City of Turku: [Boosting cycling services – experiences from Turku](#)
- Morten Agerlin Petersen, Ramboll: [Parcel delivery – By cargo bike or car?](#)
- Lawrence Penn, WSP: [The role of e-cargo bikes in sustainable urban freight, and what local authorities can do to facilitate their introduction](#)

Mountain biking tourism

- Darco Cazin, Allegra Tourismus: [An Outsiders Perspective: How Developing MTB Tourism in Finland compares to International Benchmarks](#)
- Mikko Saarinen, Klue: [Case Lahti](#)
- Laurent Guennoc, Eco-Counter: [How bicycle tourism can boost local economy: 2021 key trends and figures using ground-truth data](#)

Jewels of Finnish Cycling Tourism

- Henna Palosaari, Heli Laukkanen, [What kind of bikeland is Finland?](#)
- Taneli Roininen, [Artic by Cycle -bikebacking route](#)
- Ville Vuorelma, Raaseporin kaupunki: South by Cycle – Things we learned this summer
- Tero Kylä-Kaila, [Ylläksen matkailuyhdistys ry: Possibilities of Fjells](#)

MIDDAGSFÖRELÄSNINGAR

- **Martti Tulenheimo**, Finnish Cyclists' Federation: [Let It Snow – Let's Show Winter Cycling Together!](#)
- **Federico Ferrara & Apaar Tuli**, Finnish Cyclists' Federation: Bikes 4 Refugees
- **Emil Rensvala**, Syklistenes Landsforening: [Cycling in Norway and Oslo – a Swede's first impressions](#)
- **Pekka Tahkola & Timo Perälä**, Navico Oy: [Best of BikeBusters](#)
- **Devi Lockwood**: [Deep Listening & Environmental Justice](#)
- **Taneli Roininen**, Bikeland.fi: [Making Finland top destination for Gravel riding and Bikepacking](#)
- **Pekka Tahkola**, Navico Oy: A five hundred kilometer kebab roll

Lördag 1 oktober

Cycling for All

- **Federico Ferrara**, Finnish Cyclists' Federation, **Taina Renkonen**, Helsinki Region Cyclists' & **Marjo Harju**, Tampere Cyclists': [Learning how to bike: a key to mobility and integration](#)
- **Otso Laxenius**: [Designing the World of Cycling for Us All](#)
- **Hampus Ekblad**, Ramboll Sweden: [Guidelines for diversion of bicyclists at roadwork construction sites](#)
- Cycling for All -Discussion: **Sanna Ojajärvi**, Network of Finnish Cycling Municipalities, **Otso Laxenius & Elisa Maljamäki**, Lapland University of Applied Sciences. Discussion hosted by **Matti Koistinen**, Finnish Cyclists' Federation.

Decision making

- **Samuel Williams**, Swedish Cities for Cycling / Cykelfrämjandet: [Cycling and Elections: take-aways from the Swedish experience](#)
- **Milos Mladenovic**, Aalto University: [A neocolonial undercurrent in the mainstream cycling policy literature and what can we do about it](#)
- **Emil Rensvala**, Syklistenes Landsforening: [Road tolls, Town development agreements and the world's biggest bicycle office – possibilities and challenges in Norway and Oslo](#)
- Linna: [What Finland has to offer for the World of Cycling?](#)

Bicycle parking keeps the inner city accessible

- **Herbert Tiemens**, City of Utrecht: [Bicycle parking in Utrecht](#)

CYKELSTADEN ULEÅBORG

Uleåborgs ekonomiska region består av sju kommuner där Uleåborg är störst med 210 000 innevånare. Det gör staden till Finlands 5:e största stad.

Telefonleverantören Nokia har en koppling till staden som har bidragit till att staden universitet är känd för sin inriktning mot informationsteknologi. Största arbetsgivaren är kommunen, Universitetssjukhuset och Universitetet.

Uleåborg är mest känd i cykelsammanhang då den inofficiellt räknas som världens bästa vintercykelstad. Hälften av de som cyklar på sommaren gör det under de fem månader som cykelvägarna är täckta av snö. Man cyklar året runt.

Underhållet vintertid ser kommunen inte som en kostnad utan som en investering. Cykelvägarna prioriteras högre än körbanor då det skickar ett viktigt budskap till cyklister.

Foto: Från kommunens hemsida. OBS det jämna snöunderlaget.

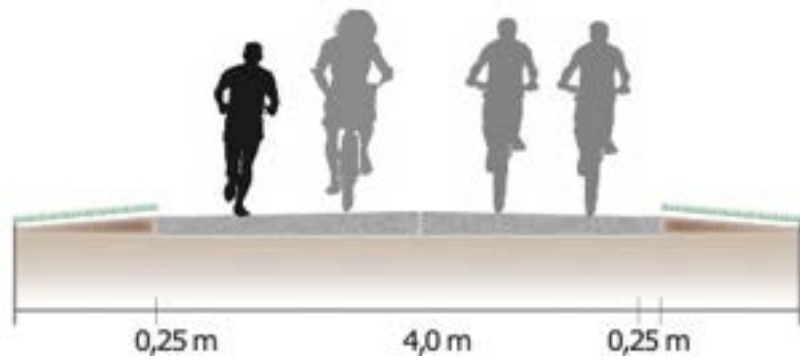

Uleåborgs ekonomiska region.

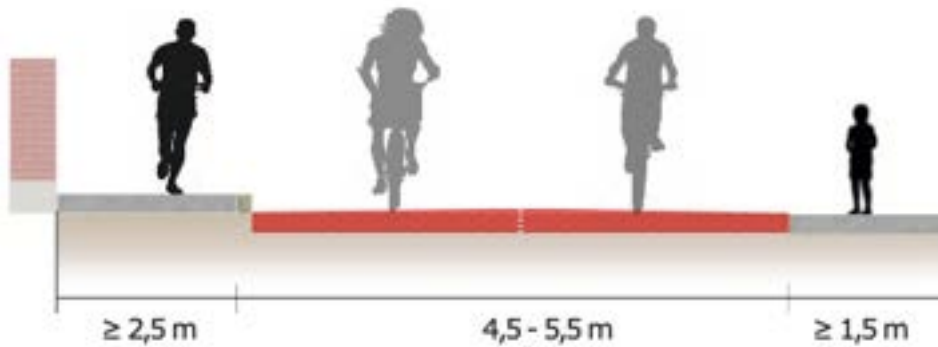
KORTA CYKELFAKTA

- 1962 - var fördelningen på resor 17 % bil, cykel 42 %, gång 27 % och buss 9 %.
- 1969 - tog Uleåborg fram sin transportplan där gång och cykel kom med för första gången. Den var framtagen av konsulter från USA biltrafiken var i fokus, även i centrala Uleåborg. Den blev emellertid skrotad.
- 1972 - kom planen för hur gång och cykel skulle utvecklas i centrum, den uppdaterades 1981.
- De har byggt i snitt 17 km cykelvägar varje år sedan 1980-talet.
- 1987 - blev flera gator i centrum gånggator. Detta lobbyarbete påbörjades redan 1967.
- 2002 - varannat år görs studier av hur nöjda cyklister är på underhållet.
- 2007 - regional strategi för gång och cykel.
- 2010 - första installation av automatiska räknare av cyklister och en utvecklingsplan för vintercykling.
- 2011 - ny utvecklingsplan för gång och cykel.
- 2012 - websida där man kan planera sin cykelresa.
- 2013 - världens första vintercykelkonferensen gick av stapeln i Uleåborg.
- 2014 - kvalitetsplan för cykelvägar.
- 2015 - plan för utvecklingen av cykel i centrum.
- 2017 - separat underhållskontrakt för 13 mil av de viktigaste cykelvägarna.
- Mer än 300 planskildheter finns för cykelvägarna.
- Mer än hälften av alla resor till universitet och skolor under året sker på cykel
- Kostnaden för vinterunderhållet ligger på 2000 € och 3200 € per km för supercykelvägarna, Baana.

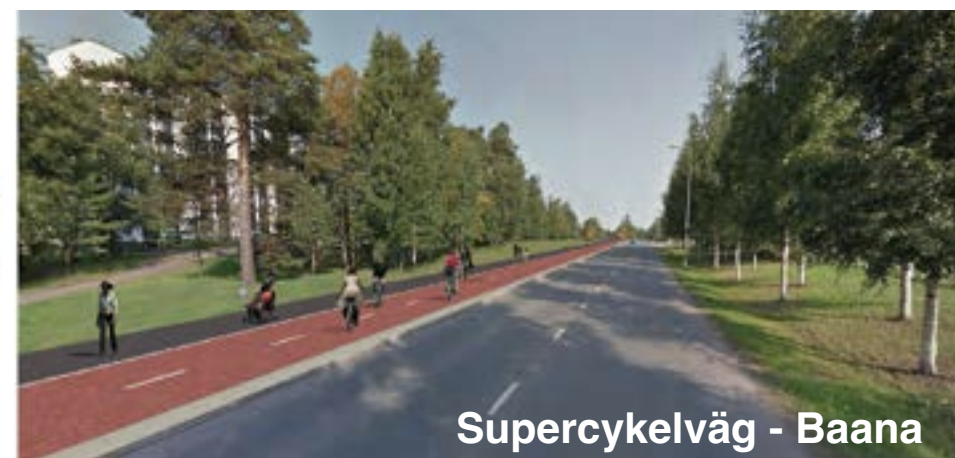
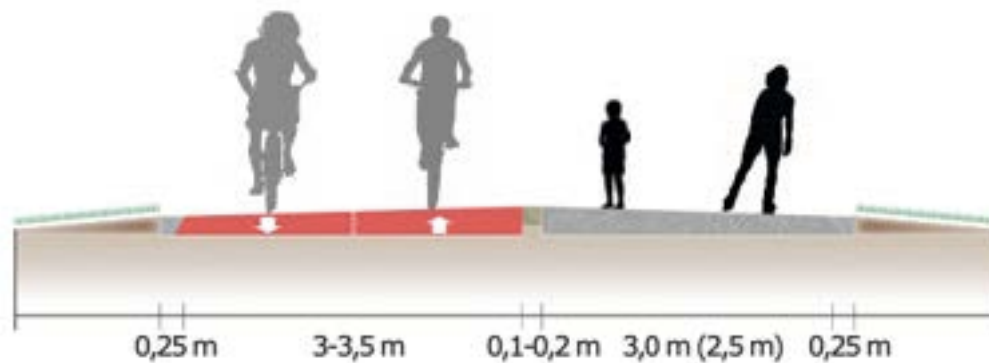
CYKELNÄTETS UTFORMNING

Regional cykelväg

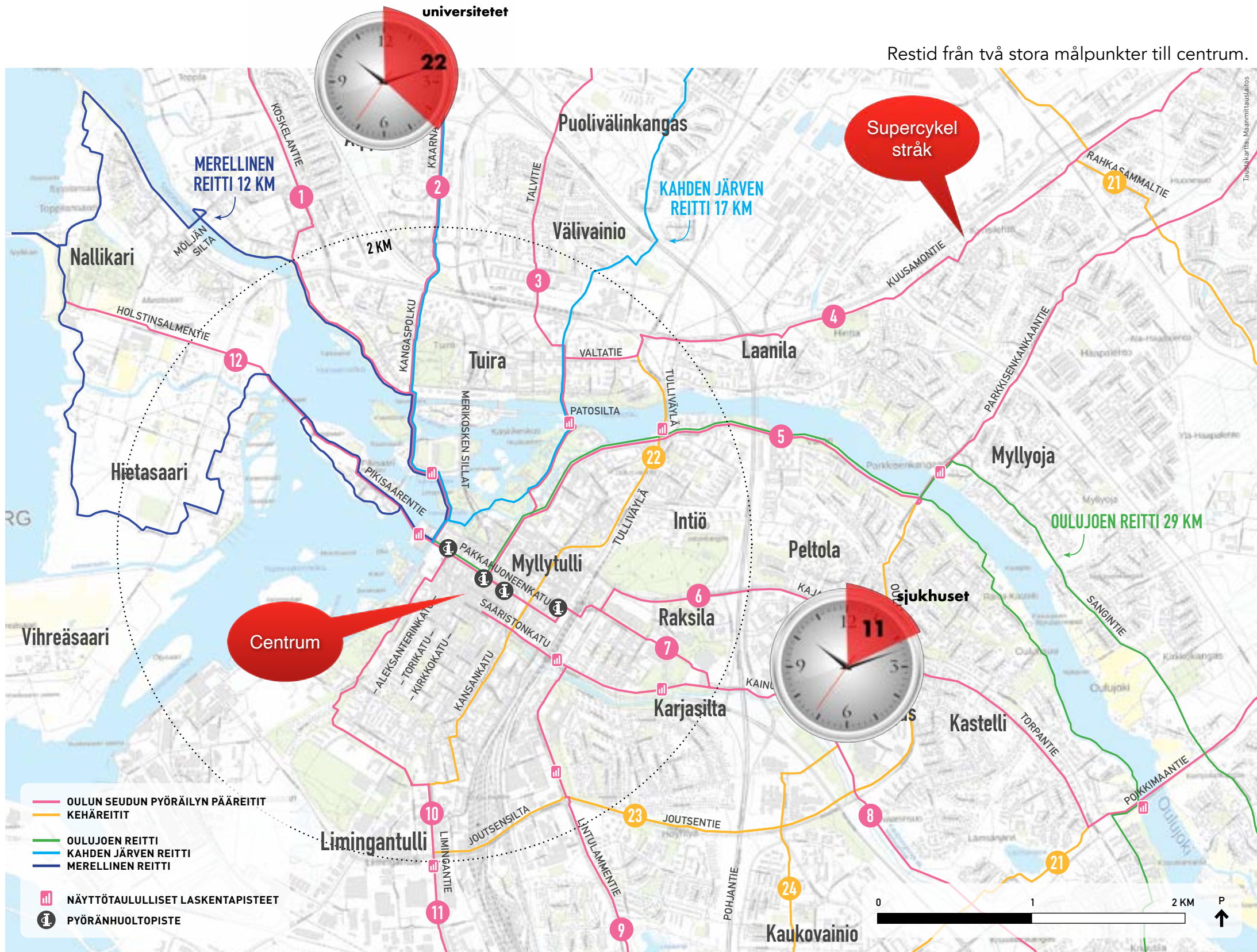

Cykelgata

Supercykelväg - Baana

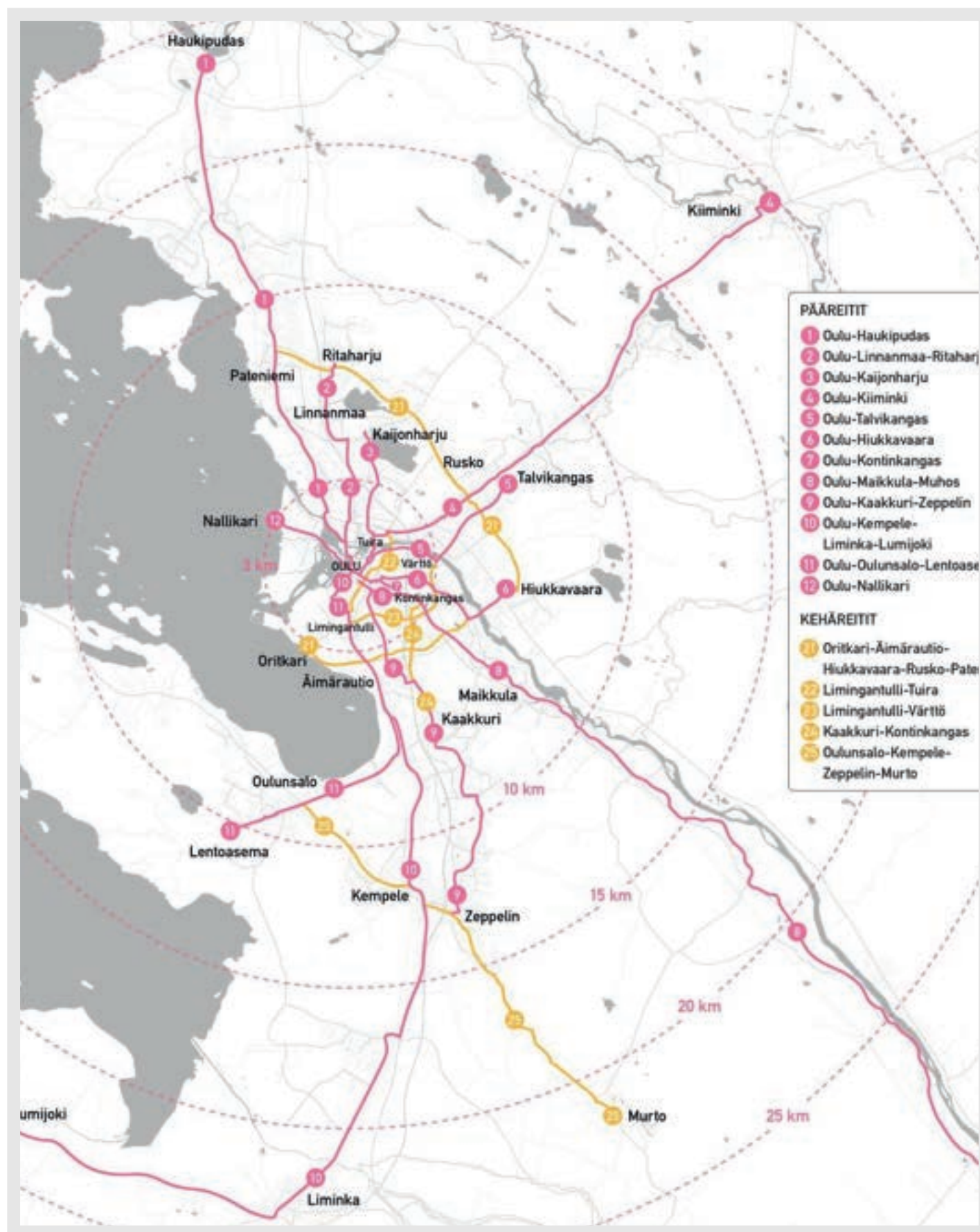
HUVUDVÄGSPLAN FÖR CYKLING I Uleåborgsregionen 2030

Uleåborg har målet att cykelnätet år 2030 uppgår till 45 mil. De viktigaste anledningarna bakom Uleåborgs framgång som cykelstad är att de prioriterar cykelinfrastrukturen och vinterunderhållet.

Cykelnätet i Uleåborg är uppdelat på 12 huvudcykelvägar, nummer 1-12 och 5 ringcykelvägar som inte går mot centrum, nummer 21-25. Nätet sträcker sig 3 mil från centrum, se kartan.

Regionala cykelvägar har en bredd på 3,5 m. Huvudnät för cykel 4 m. I planerna finns även cykelgator som får en bredd på 4,5-5,5 m. Detta gör att cyklister sätter hastighetsrytmen på gatan. Gatan på fotografiet kommer att byggas om till en cykelgata som har röd asfalt med den standarden.

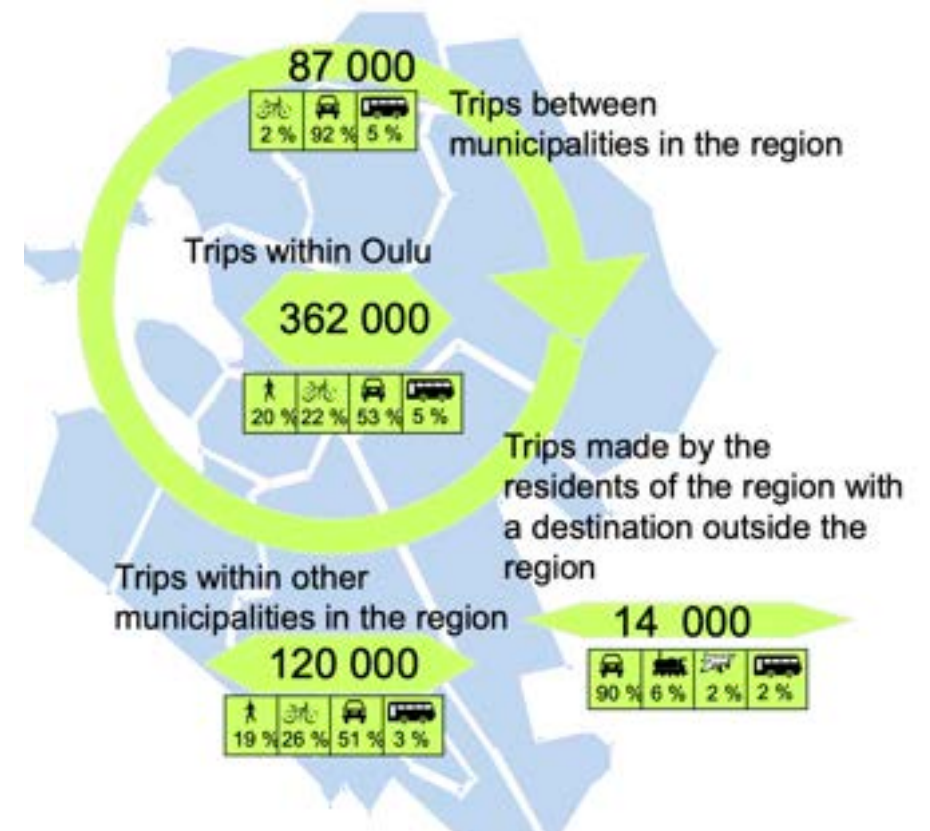

Baana - Supercykelvägar

Sedan 2019 har de utvecklat en ytterligare nivå på cykelnätet - **Baana** karten till vänster som nu uppgår till 20 km. De planerar med att utöka nätet till 76 eller 90 km beroende på olika scenarior. Bredden på de som nu byggs är 6,6 m.

Nätet är gena med raka sträckningar som gör att cykeln får restidsfördelar mot biltrafiken. På nästa uppslag finns fotografier på hur cykelvägarna ser ut.

Figuren nedan visar hur resor fördelas på olika färdssätt inom Uleåborgsregionen där cykelandelen inom Uleåborg uppgår till 22 %. Detta kan jämföras med att andelen som valde cykel år 1962 var 42 %. Bilandelen då var 17 % och fram till 2009 hade cykel sjunkit till 22 % medan bil hade ökat till 54 %.

Tillräcklig bredd där gångdelen är 2 och cykeldelen 4,5 m med mittlinje.

Tydlig vägvisning där vägnumret finns med.

Anslutande cykelvägar har väjningsplikt och man varnar för dubbelriktad cykeltrafik.

Det blir tydligt för en bilist från en tvärgata om att något händer i korsningen.

Cykelöverfarter har en avvikande färg som gör den tydlig.

Mittlinje och symboler.

Passage av gator är reglerade som cykelöverfart och förstärks av en röd färg.

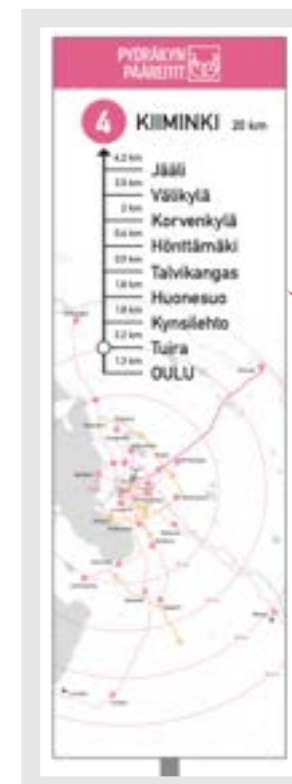
Cykelvägarna har egna nummer som är enkla att upptäcka som cyklist.

Innovation att belysa vägmärken på körbanan som syns och visar uppdelningen när det är vinterklimat.

Illustrativ informationstavla med karta, sträckning och avstånd för cykelvägen.

KUNSKAP OM VAR DET CYKLAS

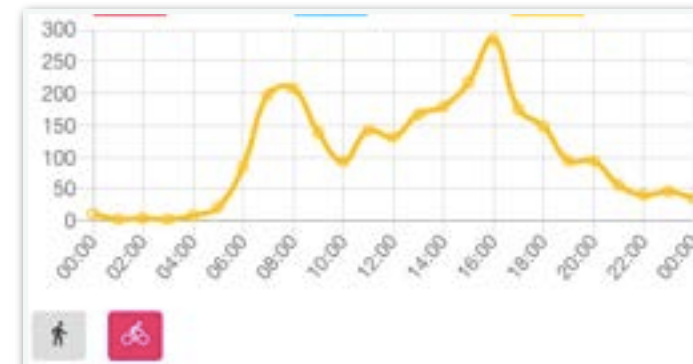
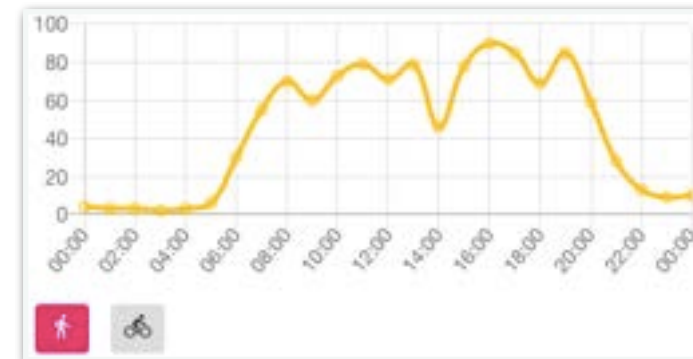

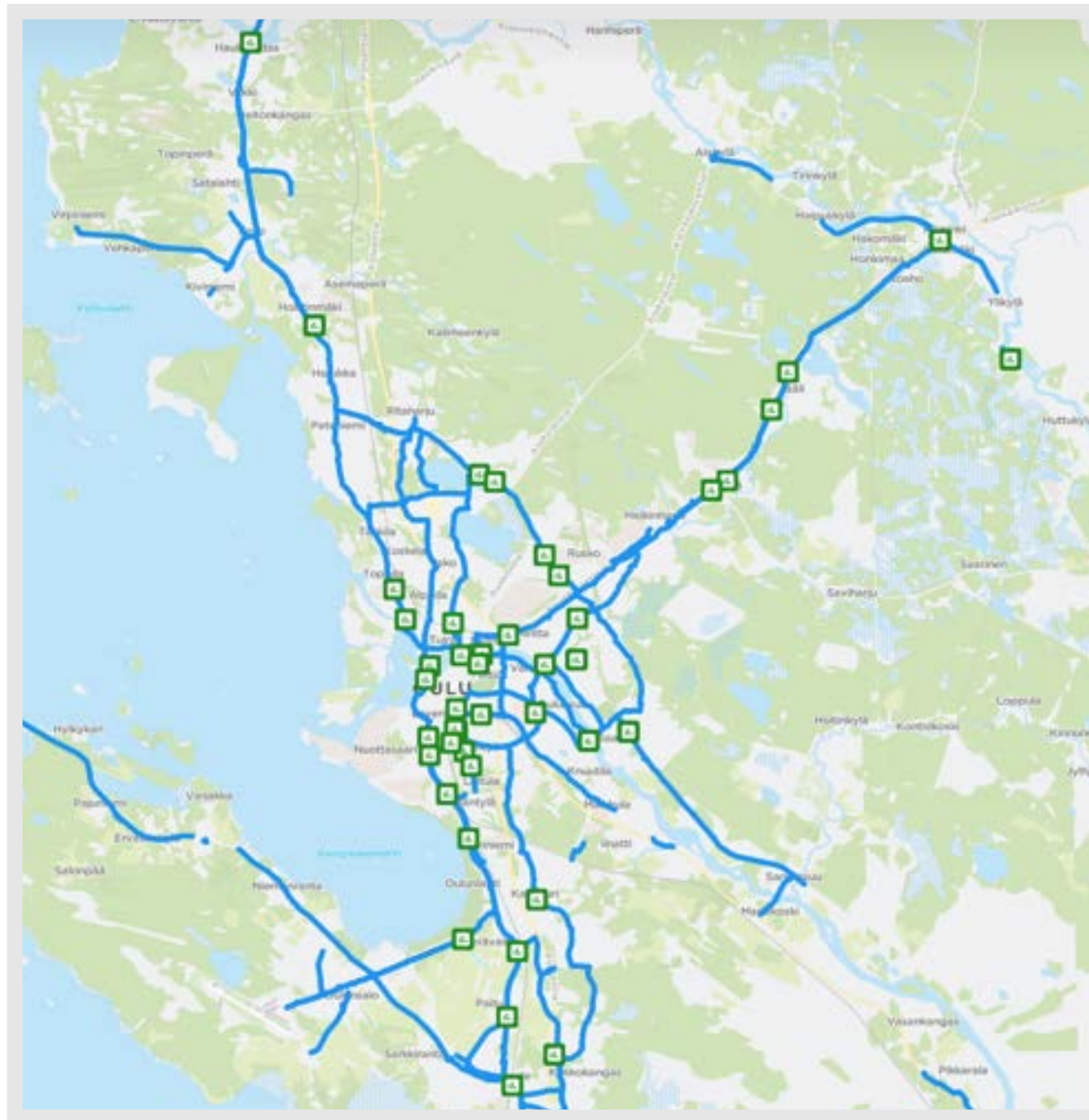
Uleåborg har ett omfattande system av automatiska trafikräknare för gående och cyklister, kartan på andra sidan.

På den mätpunkt där flest cyklister passerar handlar det om strax under 1 miljon/år.

Diagrammen visar exempel på data som kan plockas ut som hur fördelningen av gående respektive cyklister ser ut under ett dygn och under året.

Detta är ett ypperligt underlag för att kunna sätta och följa upp mål för hur cyklingen utvecklas i Uleåborg.

På 11 av platser finns en display, fotografiet på föregående sida som visar hur många som har passerat räknepunkten och var det har passerat flest cyklister. Displayen är utvecklad i Uleåborg och räknaren kommer från Franska [EcoCounter](https://www.ecocounter.com/) som är ett världsledande företag inom området. Från resterande räknare kan uppgifter hämtas från deras digitala karta.

<https://www.oulunliikenne.fi/?modes=BICYCLE>

VINTERUNDERHÅLL - "VISAR ATT CYKLISTER ÄR VÄRDERADE"

Uleåborg ser underhållet av cykelvägar som en investering, inte en kostnad. Genom att fler cyklar på vintern (25 %) som följd av det högklassiga underhållet blir vinsterna mindre utsläpp om bilister väljer cykeln istället och hälsoeffekter av att cykla.

Ca 150 dagar varje år har de vinterklimat där medeltemperaturen i januari är -9,5. För underhållet har man tagit fram gemensamma krav mellan de väghållare som angränsar till Uleåborg.

99 % av cykelnätet underhålls vintertid. För de 165 km av de viktigaste regionala cykelvägarna finns det uppsatt 10 olika kvalitetskrav.

Det finns 3 olika startnivåer. Vid 2 cm snö ska hela cykelnätet (165 km) vara rensad inom 3 timmar. 4 cm snödjup får aldrig överstigas. Undantag är om det snöar mer än 20 cm på 4 timmar. Mellan 23:00 - 05:00 sänks kraven till 4 respektive 5 cm.

Entreprenören som sköter vinterunderhållet har 8 traktorer där minst 6 är i gång under ett snöfall. De maskiner som används ska uppfylla Euro 6-standard och köras på biodiesel. Då vissa cykelvägar har en bredd på 6,6 m måste traktor köra den två gånger.

Efter plogning ska traktorföraren göra en egen kontroll med cykel vid några tillfällen av hur plogningen blev. Detta ska dokumenteras med ett GPS-spår och har avsevärt förbättrat kvaliteten på deras arbete då föraren får en större förståelse av hur cyklister upplever resultatet.

Foto: Pekka Tahkola, Navico

Då snö packas under hand på en cykelbana får den inte blir tjockare än 5 cm fram till 15:e mars och sedan 2 cm till sista april. Det ska finnas minst 5 m fri sikt där cykelbanor korsar bilvägar. En snövall får inte vara högre än 50 cm i korsningen och längs cykelvägen gäller max 80 cm.

Efter en plogning får det inte finnas kvar några rester av snö på cykelbanan. Det får inte finnas spår i snön efter plogblad som då skulle påverka smalare cykeldäck. Gapet på plogbladet får inte vara större än 20 mm och avståndet mellan tänderna får vara max 20 mm. Tandlösa plogblad får inte användas då det blir en för blank yta.

Salt är inte tillåtet vid iskörbanor. Används sand får den inte vara en sådan typ att den kan skada cykeldäck.

Gör entreprenören egna kontroller av cykelvägarna måste de vara med cykel eller elbil.

Återkoppling från cyklister

Entreprenören ska genomföra 3 möten med cyklister/år på 3 olika platser för att få in synpunkter. Då delar de ut varm juice, snacks och samlar in feedback från cyklister.

I Uleåborg finns det även ca 100 frivilliga "cykel-agenter" som via en app gör återkoppling på vinterunderhållet. Detta ingår i om entreprenörer får en ekonomisk bonus eller en anmärkning. Kostnaden för den senare är dubbelt så stor som bonusen.

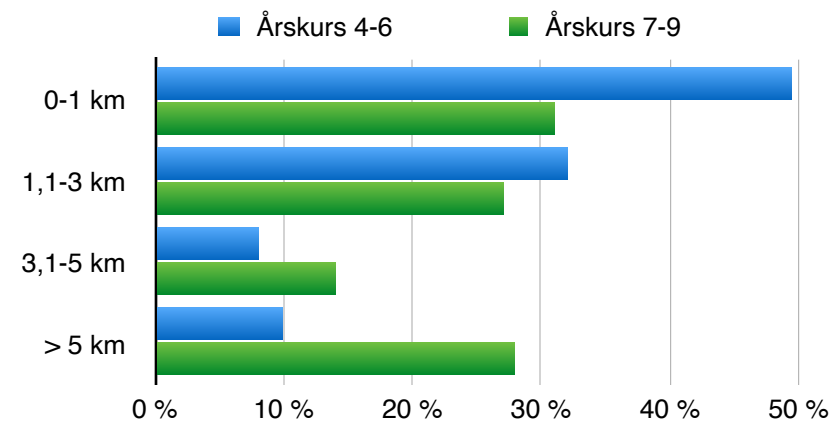

Foto: Pekka Tahkola, Navico

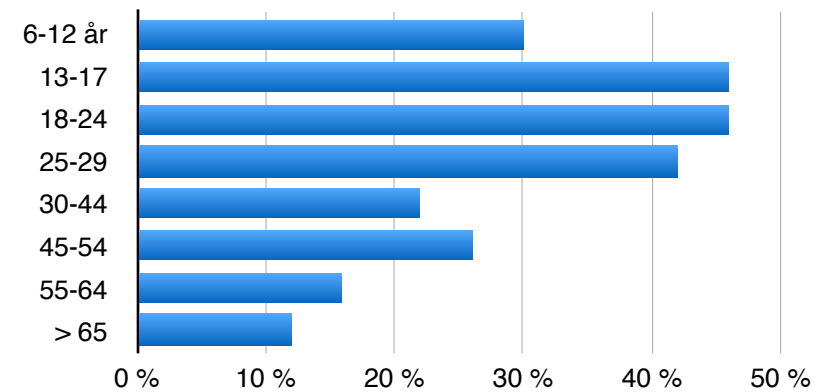
Många cyklar på vintern

Uleåborg är inte bara en vintercykelstad för vuxna. I en skola var det 1000 av 1200 elever som tog cykeln till skolan. Från en nationell undersökning i Finland 2013 visar diagrammet hur långt som skolbarn cyklade vid barmark.

50 % av de som cyklade år 2002 på vintern i fyra större städer i Finland sa att de gjorde det för att det var enklast, snabbast och billigaste transportsättet. 25 % sa att det var för att få motion.

En undersökning i Finland 2009 på de som cyklar året om gav denna åldersfördelningen.

"FRI STIL"

Uleåborgsregionen tog 2018 fram ett program för hur de vill marknadsföra cykeln som transportmedel. Den innehåller både slogan och vilken grafisk design de vill använda bl.a. på skyltar.

De beskriver att cykla som "Fri stil" där de lyfter fram fördelarna, Lätthet, Prisvärdhet, Välfärd, Gemenskap och Frihet

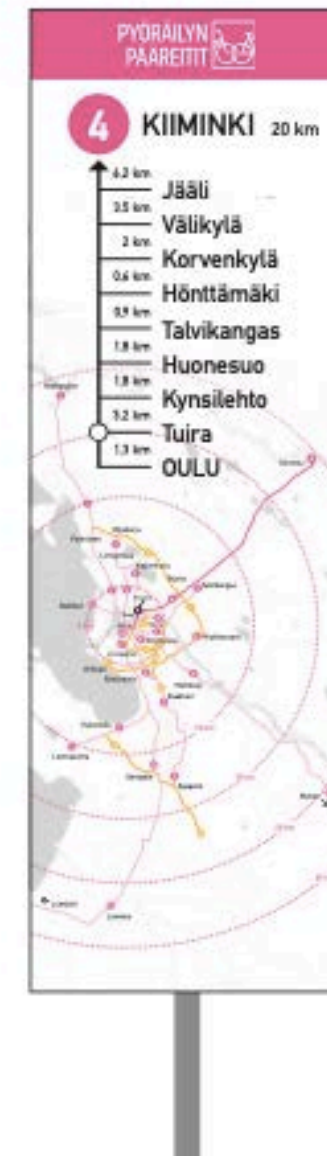
Cykling förbättrar konditionen och är ett miljövänligt sätt att röra sig på - men detta vet alla. Cykling i Uleåborgsregionen är också något annat. I Uleåborg är cykling en stilfri sport. Du kan cykla med ett sportigt humör. Kjolar, trikåer, raka byxor och overaller är alla cykelkläder och stiletter, skyddsskor och sandaler är cykelskor. Cykling är en naturlig del av vardagen för människor som bor i Uleåborgsregionen.

LIVET ÄR ETT ÄVENTYR

Sett från baksidan av en cykel ändrar livet sin form till något fartfyllt, intressant och till och med ibland överraskande. Du vet aldrig vad som kommer att hända när du sätter dig på cykeln. Livets motgångar hanteras genom att trampa, och uppgångarna kan kännas på baksidan av sadeln, även på en tandem tillsammans med någon speciell. De samlade kilometerna innehåller fina minnen och framtiden lovar fler äventyr.

Några ledord

- **SÄKERHET** - Bra cykelvägar, tillräcklig och tydlig vägledning.
- **VÄLFÄRD** - Cyklingens betydelse för hälsan framhålls överallt.
- **MILJÖVÄNLIG** - Naturen tackar dig. En cykel till – en bil mindre. Bilkörning ökar förbrukningen av fossila bränslen och påskyndar klimatförändringarna. Genom att byta bil till cykel deltar du också i klimatsamtal.

Många gator i centrala Uleåborg är uppbyggda för biltrafik och är därför mycket breda som fotografiet visar ett exempel på. Därför är det stora möjligheter om den politiska viljan finns att kunna omvandla dom som ger bättre cykelvägar i centrum.

Cyklister får ofta använda gångsignalen som dessutom sitter mycket högt upp. Cykelsignaler är mycket ovanliga.

VAD KAN VI LÄRA OSS FRÅN ULEÅBORG?

Om vi utgår från den Nationella Cykelstrategin och det Boverket skriver om cykelns infrastruktur kan det omsättas till figuren.

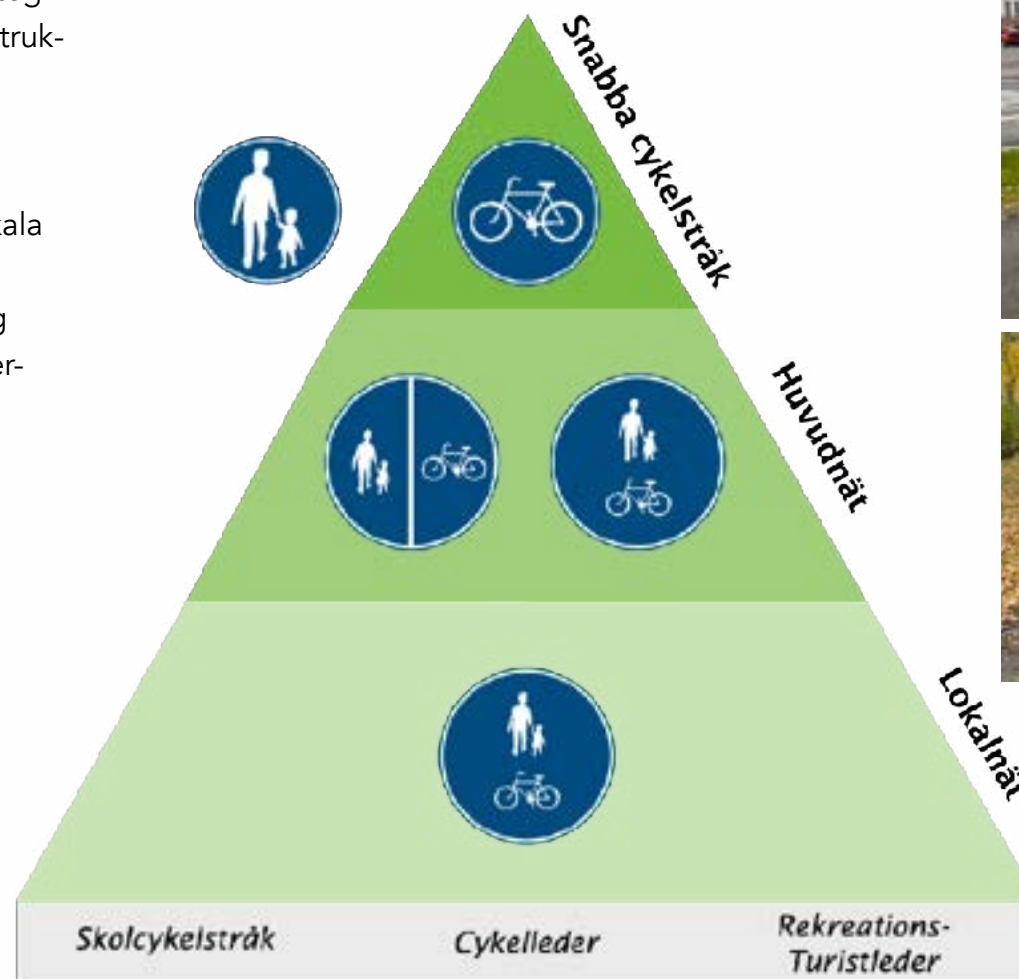
Idag har många kommuner delat upp sina cykelvägar i bara två typer, huvud- och lokala cykelvägar. För att öka förutsättningar så att fler använder cykeln för arbetspendling finns begreppet - Snabba cykelstråk, Super-cykelvägar, Cykelmotorvägar o.l.

Den gemensamma nämnaren är att cyklisten är utgångspunkten. Några städer som Linköping och Uppsala har redan börjat bygga den typen av cykelvägar

Den förra regeringen beskrev vad syftet med Snabba cykelstråk var på ett mycket bra sätt i Den Nationella Cykelstrategin.

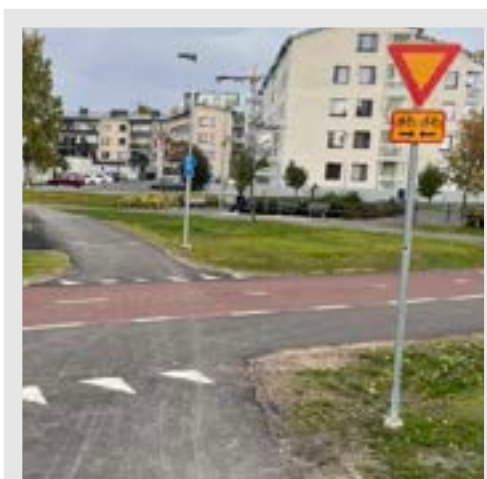
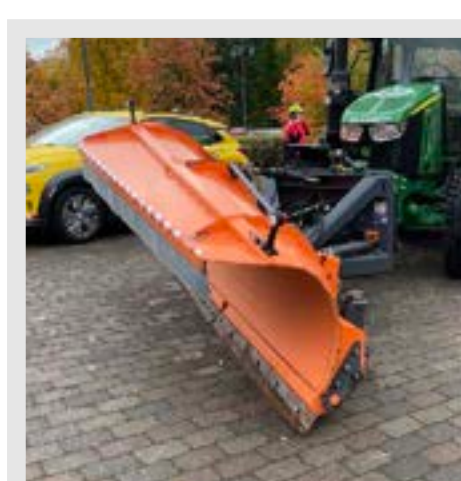
Av samma skäl som att bilnätets motorvägar har en tydlig och enhetlig utformning måste samma målbild finnas för Snabba cykelstråk om de ska bli det som syftet är.

Här är Uleåborg det bästa exemplet som Sverige kan lära sig av från hur deras Baana är utformad. Från den minsta detaljen till underhållet.

Målbilder från Uleåborg

Snabba cykelstråk är längre stråk som förbinder städer, större tätorter eller olika stadsdelar med varandra där olika grupper av cyklister ska kunna ta sig fram snabbt, smidigt och bekvämt året runt. De ska erbjuda god tillgänglighet, säkerhet och framkomlighet. Detta förbättrar för dem som redan cyklar i form av kortare restid och ökad trafiksäkerhet. Detta kan samtidigt få fler att börja cykla och i så fall uppstår även positiva effekter på bland annat hälsa och miljö.

SUPERCYKELVÄGAR - Baana

- ✓ Markerad med röd asfalt. Bredd som klarar en ökad cykeltrafik med större inslag av elcyklar (omkörningsmöjlighet)
- ✓ Passager av bilvägar i en avvikande röd färg och reglerande som cykelöverfarter.
- ✓ Mittlinje och gott om symboler som talar om vad som gäller.
- ✓ Fungerar som en "huvudled" då anslutande cykelvägar är reglerade med väjningsplikt.
- ✓ Inbjudande linjeföring där cykelvägen slingrar sig genom naturen.
- ✓ Tydlig vägvisning där cykelvägarna har egna nummer.
- ✓ Informationsskyltar med uppgifter om hur många gående och cyklister som har passerat.
- ✓ Belysta vägmärken på körbanan.
- ✓ Har en mycket hög prioritet (större kostnad) i vinterväghållningen. Se även avsnittet om vinterunderhåll.

En mycket talande film om förändringen.

BEFORE vs AFTER: Kembaana Bicycle Superhighway in Oulu, Finland. https://youtu.be/Hypi_OthetY

Vägmärken och trafikregler

Bland de förslag som Cykelfrämjandet lämnade till Transportstyrelsen för det uppdrag som de hade med att se över trafikregler för cykel finns det några som redan finns i Finland.

1- Tydlig definition av vad en cykelbana är. En för cykeltrafik avsedd och med vägmärke angiven del av väg som är avskild från körbanan för cykeltrafik.

2- Tilläggstavla som upplyser en bilist att man passerar en cykelbana där det kommer cyklister från båda hållen. Detta blir en påminnelse att titta åt båda hållen då cyklister kan komma från "fel håll" från bilisten.

2- Vägmärket för cykelgata i Finland säger att ett fordon på en cykelgata ska ge cyklister ges fri passage och fordonets hastighet ska anpassas till cykeltrafiken. I Sverige är det tillåtet för en bilist att köra i 30 km/tim. En hastighet som är mycket högre än vad cyklister kommer upp i.

<< Lastcykel som kan vända på en cykelväg och lastar 500 kg.

<< Hyrcyklar bl.a. eldrivna i Uleåborg.

Hemmagjord "Rencykel"

SUCCESS STORIES

Är slogan för [City MasterClass](#) som är verksam i Uleåborg och bedriver utbildning kring cykel. Man kan bli medlem hos dom och kommer då åt mer material. De tar också emot och arrangerar studiebesök i Uleåborg.

Här finns det några sevärda videofilmer från dom på YouTube.

There's 0 cyclists in Oulu - Virtual MasterClass teaser 2

https://youtu.be/_RYisomWuVo

Oulu Virtual MasterClass bicycle livestream

<https://youtu.be/NKtFRCnA9Ps>

BEFORE vs AFTER: Kembaana Bicycle Superhighway

https://youtu.be/Hypi_OthetY

How the Best Winter Cycling City Became even Better?

<https://youtu.be/X6EaJ1Zd8Kk>

OULU Evening winter ride in Oulu in -12°C to -18°C

<https://youtu.be/kybluba7CAM>

How many people arrived by bike on this snowy day to local school?

<https://youtu.be/HEPldb90qr4>